

УДК 739.2 : 7.012.23

ЗАСОБИ КОМПОЗИЦІЙНОЇ ВИРАЗНОСТІ ПРИ ПРОЄКТУВАННІ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ

КОЛОСНІЧЕНКО Марина, ОСТАПЕНКО Наталія, ПРИХОДЬКО-
КОНОНЕНКО Ірина, ПОЛЕВСЬКА Єлизавета, ФРОЛОВ Іван
Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
irinpriorityld@gmail.com

Роботу присвячено дослідженню засобів композиційної виразності під час проєктування ювелірних виробів. В ході дослідження визначено поняття композиції, принципи її утворення та невід'ємні складові для створення естетично гармонізованих ювелірних виробів. За результатами дослідження виокремлено та охарактеризовано композиційні засоби з прикладами для виробів ювелірного дизайну.

***Ключові слова:** композиція, засоби композиції, дизайн, ювелірний дизайн, ювелірні вироби, прикраси.*

ВСТУП

Основною ідеєю дизайну є створення естетичного продукту, шляхом використання під час проєктування ознак напрямків моди, дизайнерського задуму, досягнень новітніх технологій та матеріального забезпечення. Естетичні вимоги до ювелірних прикрас як продуктів дизайну повинні відображати соціально-історичні закономірності культури, відповідати рівню сучасної технології виробництва, творчих напрямів, стилів, моди тощо. Дані вимоги та закономірності проєктування мають бути відображені в процесі формоутворення та декоративного оформлення високохудожніх виробів з дорогоцінних металів та каміння [1].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Тема дослідження, що є важливим етапом творчого процесу виготовлення будь-яких дизайн-об'єктів, та ювелірних виробів зокрема, раніше була частково освітлена в працях таких вітчизняних та зарубіжних авторів, як Колосніченко М.В., Заєва Н.А., Луговий В.П., Тімохіна А.В., Мак Грас Джинкс та ін. [1-5]. Згідно з працями попередніх років, авторами було розглянуто процеси створення ювелірних прикрас, їх конструктивні та дизайнерські особливості в процесі проєктування, проте тема надання композиційної виразності ювелірним виробам не була достатньо широко розглянута.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Композиція представляє собою художню систему взаємно пов'язаних форм, що відповідає функціональному призначенню виробу та його конструктивно-технічним особливостям. Основу композиції складають поняття єдності та цілісності форми [1].

На основі досліджених літературних джерел [6-8] можна зробити висновок, що більшість прийомів організації композиції ювелірних виробів

найбільш подібні до тих, які застосовуються в тектоніці, і в архітектурі, як найбільш тісно пов'язаним з нею поняттям. «Методи дизайну є найближчими до композиційних методів, вироблених в архітектурі, але включають і евристичні прийоми винахідництва, а також ряд прийомів та методів, споріднених із застосовуваними у різних видах художньої та наукової творчості...» [6].

Сучасним ювелірним виробам характерна складна об'ємно-просторова композиція, що означає розміщення просторових елементів виробу в трикоординатній системі (рис. 1). Для формування об'ємної композиції ювелірних виробів необхідно є ритмічна побудова площин та їх графічно-пластичне моделювання [3].

Рис. 1. Сучасні ювелірні прикраси складної об'ємно-просторової композиції: а – каблучка, *Stanislav Drokin*; б – браслет, *Cartier*; в – каблучка, *Chopard*

При створенні композиції важливо визначити емоційну орієнтацію готового виробу на людину, яка повинна викликати у глядача певні почуття під час огляду предмета. Форма предмета проєктування стає гармонійною для сприйняття за умови вдалого використання засобів композиційної виразності, характеристики яких надано в таблиці 1.

Таблиця 1

Засоби композиційної виразності ювелірних виробів

№ п/п	Назва засобу композиції	Характеристика	Зображення
1	Форма	Форма предмета характеризується геометричним виглядом, положенням у просторі, величиною та об'ємом форми.	
2	Колір	Колір може бути ахроматичним (відтінки від білого до чорного) чи хроматичним (кольоровий спектр). При підборі кольору враховується колір металу, вставок та інших декоративних елементів.	

Закінчення табл. 1

3	Фактура	Фактура ювелірного виробу виражається через використані в процесі створення матеріали, а також через способи їх обробки.	
4	Ритм	Ритм в композиції може виявлятися у двох видах: повторення будь-якого елемента з однаковим інтервалом, та повторення, засноване на поступових змінах у ряді елементів та/або повторах між ними.	
5	Розмір та пропорції	Ювелірний виріб має зберігати розмірну гармонію як відносно предмета в окремоті, так і відносно людини в процесі його експлуатації.	
6	Симетрія і асиметрія	Симетрія – однакове розташування рівних частин композиції стосовно лінії симетрії. Розрізняють три основні види симетричної композиції: дзеркальну, осьову та гвинтову.	
7	Оптичні (зорові) ілюзії	Ілюзія – це викривлення сприйняття предметів реальної дійсності, які пояснюються складними процесами сприйняття людиною зорової інформації.	

ВИСНОВКИ

Пошук гармонійної композиції – один з найважливіших етапів художнього проектування ювелірних прикрас. Композиція спирається на дотримання певних законів, засобів та прийомів під час дизайн-проектування, врахування закономірностей психофізіологічного сприйняття з метою досягнення естетично гармонійного виробу. Проведене дослідження надало змогу зробити висновок, що сучасним виробам характерна складна об'ємно-просторова композиція, і тому в процесі проектування необхідно передбачати гармонійність її зовнішніх характеристик в тривимірному просторі; при цьому

всі елементи композиції повинні бути взаємнопідпорядкованими і виглядати цілісно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Луговой В.П. Конструирование и дизайн ювелирных изделий. Москва: Высшая Школа, 2017. 192 с.
2. Винничук М. С., Колосніченко М.В. Особливості дизайн-проекування ювелірних виробів. *Актуальні проблеми сучасного дизайну: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції* (20 квітня 2018 р., м. Київ) : у 2-х т. Київ : КНУТД, 2018. Т. 1. С. 320-323.
3. Заева Н. А., Безденежных А. Г. Проектирование современных ювелирных изделий с подготовкой конструкторско-технологической документации: учеб. пособие. Кострома: КГТУ, 2017. 91 с.
4. Тимохина А.В. Методы художественного проектирования ювелирных украшений. Становление и развитие: дис. канд. д-ра иск. Москва, 2017. 400 с.
5. Джинкс Мак Грас. Декоративная отделка ювелирных изделий. Москва: Арт-Родник, 2007. 128с.
6. Розенсон И. А. Основы теории дизайна: учеб. пособие для ВУЗов. Санкт-Петербург: Питер, 2007. 216 с.
7. Голубева О. Л. *Основы композиции*. Москва: В.Шевчук, 2004. 144 с.
8. Паранюшкин Р.В. Композиция: теория и практика изобразительного искусства [изд. 2-е]. Ростов на Дону: Феникс, 2005. 79 с.

KOLOSNICHENKO M., OSTAPENKO N., PRIKHODKO-KONONENKO I., POLEVSKA Ye., FROLOV I.

MEANS OF COMPOSITIONAL EXPRESSION IN THE JEWELRY DESIGN

The work is devoted to the study of the means of compositional expression during the process of jewelry design. The study identified the concept of composition, the principles of its formation and integral components in the creation of aesthetically harmonized jewelry. As a research result, composite means with examples for jewelry design products are singled out and characterized.

Key words: *composition, means of composition, design, jewelry design, jewelry.*